

KAINUUN LIITTO

Kainuun liiton toiminta ja keskeiset tehtävät vuonna 2023

Kuntakierroksen yhteenveto 9.9.2022

Pentti Malinen

Toimintasuunnitelman lähtökohdat

- **Kainuun aluekehityksen ajantasainen tilannekuva**
 - Kainuun kehitysnäkymät: mahdollisuudet ja pullonkaulat (seuranta ja ennakointi)
 - Yhteinen tilannekuva on perusta Kainuu-ohjelmalle, Kainuun edunajamiselle ja liiton toiminnan organisoinnille ja vuosisuunnittelulle
- Kainuun liiton rooli aluekehittäjänä
 - Kainuu-ohjelma, suunnitelma 2040 ja mk-ohjelma 2022-2025
 - Rahoitusvälineet (EU-rahoitteiset 2022 – 2027 ja kansalliset 2023)
 - Maakuntakaavoitus ja liikennejärjestelmäsuunnittelu
 - Mainetyö; maakuntakuva, aluemarkkinointi
 - **Edunajaminen**; alueyhteistyö ja kansainvälinen toiminta
- Kainuun liiton organisaatio ja resurssit
- Kainuun liiton kuntakierroksen keskustelualoitteita ja ennakkokysymyksiä

Kainuun liiton perussääntö

1. Toimii aluekehitysviranomaisena Kainuussa

2. Toimii suunnitteluviranomaisena

3. Vastaa kehittämisestä , edistää suunnitelmien toteuttamista, aluekehitys- ja rakennerahastolain mukaisten EU -ohjelmien suunnittelu- ja toimeenpanotehtävistä

4. Vastaa maakunnan liitolle määräytyistä tehtävistä sekä **jäsenkuntien antamista tehtävistä (erit.5-7)**

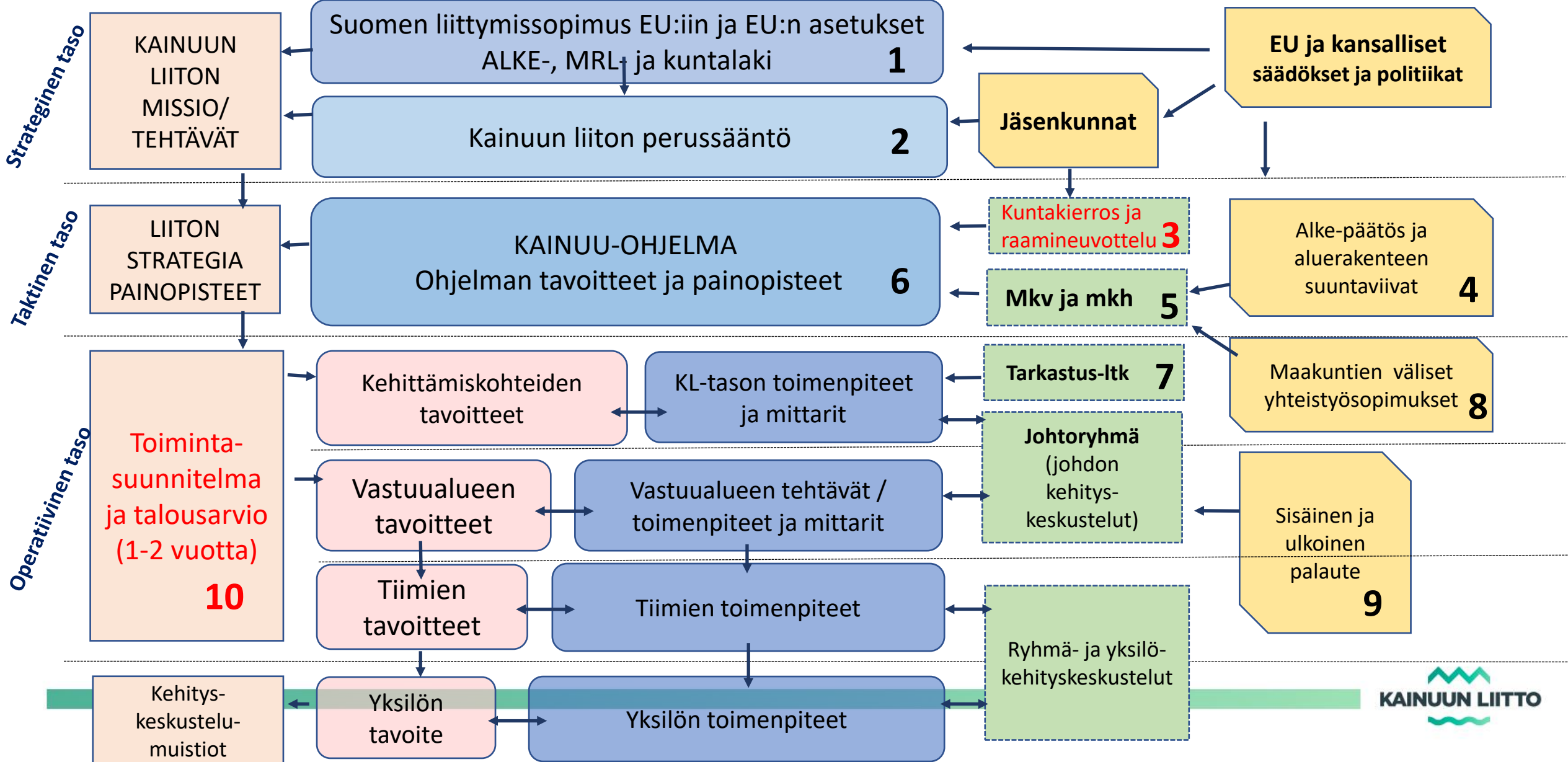
5. **Valvoo maakunnan etua** kansallisen ja Euroopan politiikan tasolla → yhteistyön ja kumppanuuksien hoitaminen

6. **Huolehtii** kansallisella ja kansainvälisellä tasolla **maakunnan positiivisesta tunnettavuudesta** yhdessä toisten toimijoiden kanssa

7. **Hoitaa jäsenkuntien sille erikseen yhteisesti hoidettavaksi osoitetut tehtävät**

Kainuun liiton perussopimuksen mukaiset tehtävät, joista 1,2 ja 3 ovat myös lakisääteisiä

Kainuun liiton toimintaan ja tehtäviin vaikuttavat tekijät

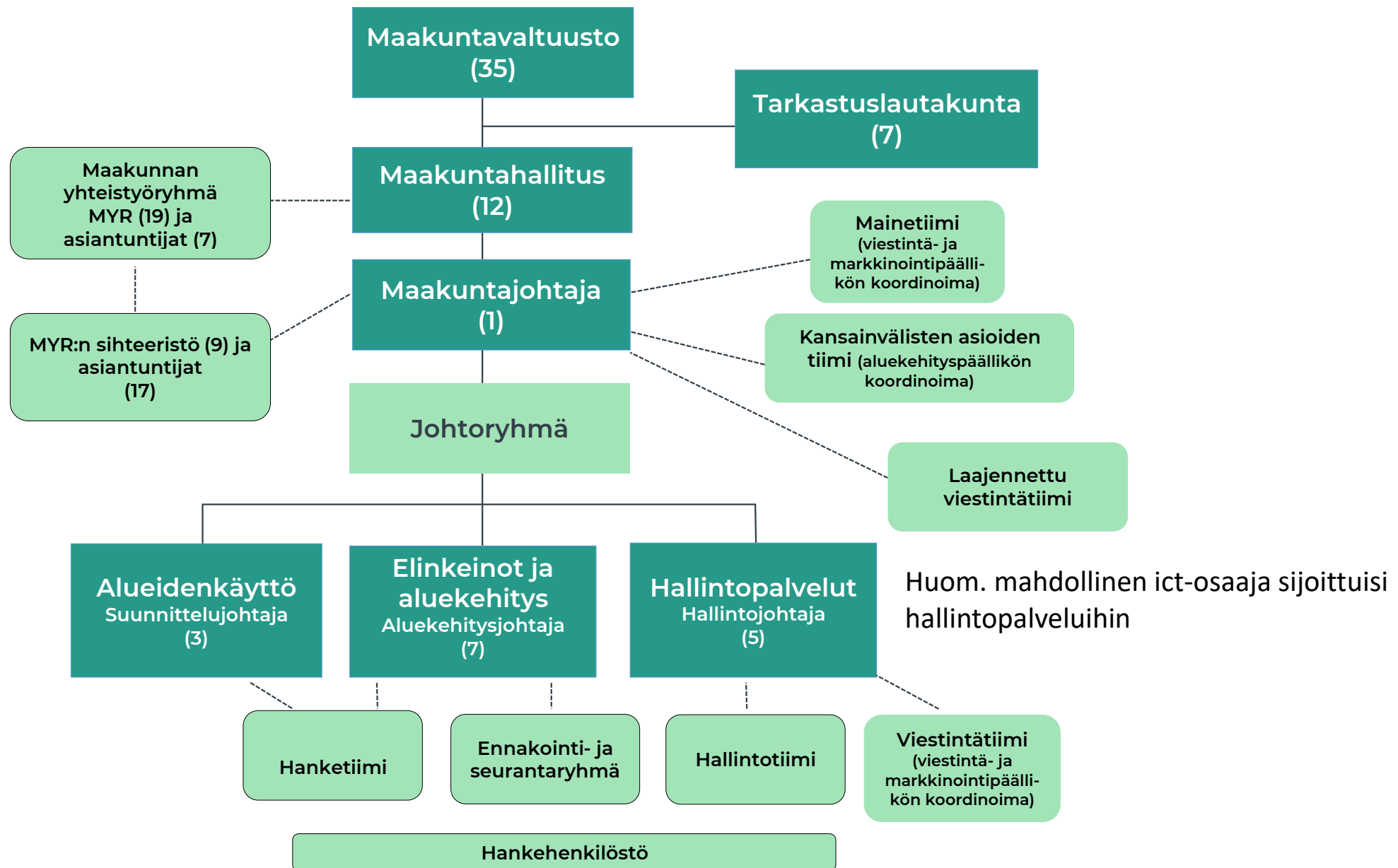

Toimintaympäristö: muuttuneet lähtökohdat 2023+

- EU:n **Green Deal** –politiikan toimeenpanoa koskevia lukuisia asetuksia ja strategioita valmistelussa -> Itä- ja Pohjois-Suomi käynnistänyt vaikuttamistoiminnan vuoden 2022 aikana
- Uusi **Kainuu-ohjelma**, hyväksytty 12/2021
- Rakennerahasto-ohjelman toimeenpano käynnistynyt syksyllä 2022 ja **JTF**-rahoitus tulee käyttöön 2023 (kiireellinen hankkeistettava!)
- Ukraina-sodan heijastevaikutukset ja NATO-jäsenkysymys
 - **Turvallisuus ja huoltovarmuus** nousseet tärkeiksi myös IP-alueen edunajamisessa ml **hallitusohjelmavoitteissa**
 - CBC-rahoitukseen varattujen rahoitusten (EAKR+TEM) käytettävyys ratkaistava; Kainuu ei ole nyt Interreg-ohjelma-alue
- Kv. hanketoiminnan jatkuvuus -> ajantasaiset omarahoitusvaraukset

Tehtävien organisointi

- **Vastuualueet:**
 - **Alueiden käyttö** päävastuu MRL:n mukaisista sekä liikenneinfraan liittyvistä tehtävistä (Suunnittelujohtaja Sanna **Schroderus**)
 - **Elinkeinot ja aluekehitys:** päävastuu aluekehitys- ja rakennerahastolain mukaisista tehtävistä (aluekehitysjohtaja Jouni **Ponnikas**)
 - **Hallintopalvelut:** päätöksen teon tuki, henkilöstö-, talous- ja yleishallinto; luottamushenkilöhallinto (hallintojohtaja Paula **Halonen**)
- **Läpileikkaavat tehtävät**, mkj Pentti Malinen koordinoi
 - Edunajaminen, maakuntahallitus
 - Kv. toiminta; Katja Sukuvaara (sij. Roman Gokkoev) / kv. tiimi
 - Mainetyö: viestintä- ja markk. päällikkö Johannes Aalto/ mainetiimi
- **Välittävän viranomaisen tehtävät:**
 - EU-rahoituksen (EAKR, JTF) hankkeistaminen, jossa sisäinen tehtäväjako määritellään hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksella, jonka TEM:n vahvistaa
 - **Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)**, sihteeristö (MYRS) ja hanketiimi

Toimintasuunnitelman 2023 painotukset

- **Elinkeinot ja aluekehittäminen**
 - Rakennerahasto- ja JTF-ohjelmien hankerahoitustehtävät täysimittaisena
 - Tilannekuvatyö (seuranta ja ennakointi), toimintamallin uudistaminen
 - Aluekehittämisen keskustelut (valmistelu, toteutus, toimenpiteet) ja uusi aluekehittämisspätös
 - Maakuntaohjelman toteutus ajantasaisen toimeenpanosuunnitelman (MYR hyväksyy) mukaisesti
 - Kainuu-sopimuksen (osaava työvoima) toimeenpano
 - Kärkitoimijalojen klusteriyhteistyö; toimialafoorumit: Arctic Lakeland koordinointi ja kv. matkailun markkinointi, Investoi Kainuuseen –toiminnan koordinointi; yhteistyö Kainuun hyvinvointialueen kanssa
- **Alueiden käyttö, maakuntakaava ja liikennejärjestelmä**
 - Tuulivoimakaava valmiiksi keväällä 2023
 - Kansallisiin liikenneinvestointihankkeisiin vaikuttaminen
 - Kainuun sisäinen ja Pohjois-Suomen yhteistyö saavutettavuuden kehittämiseksi; lentoliikenne ja matkaketjut erityiskohteina
- **Edunajaminen**
 - Hallitusohjelmatavoitteiden ajaminen (edk-vaalit huhtikuu 2023)
 - EU-edunvalvonnan tehostaminen; alue- ja rakennepolitiikka, liikenne, metsä- ja ympäristöasiat
- **Mainetyö (maakuntakuva, vetovoima)**
 - Aluemarkkinointi maakunnan vetovoiman parantamiseksi; toiminnan verkostojohtaminen; kohderyhmittäiset kampanjat osaavan työvoiman ja kv. opiskelijoiden saamiseksi
 - Kv. Markkinointi: Arctic Lakeland –koordinointi (matkailu ja investoinnit)
 - Tulevaisuusrahaston mahdollinen kasvattaminen (KCF kauppa)
 - Invest In Kainuu –toiminnan käynnistys (hankkeella)

Budjettilinjauksia 2023

- Liiton **perustehtävien rahoitustaso** kunnille vuoden 2022 mukainen, **jonka lisäksi** kuntakierroksen perusteella raamineuvottelussa esitetään uutena tehtävänä ICT-yhteistyön käynnistämistä
 - Henkilöstöresurssi kokonaisuutena kohdennetaan toiminnan painopisteisiin; kv. tehtävissä painopisteen siirto Venäjä-yhteistyöstä EU:n vaikuttamiseen
 - Henkilöstörakenteen muutosesityksenä kuntien ja liiton yhteinen ict-osaaja
- Liiton toiminnan **priorisointia** käsiteltiin kuntakierroksella
 - Yhteenvedo ja johtopäätökset *esitellään tarkemmin raamineuvottelussa*
- Maakuntahallituksen esitys tts:ksi hyväksytään maakuntavaltuustossa joulukuussa 2022

Kainuun liiton kuntakierroksen ennakkokysymykset

Kuntakierroksen ennakkokysymykset esitettiin webinaarissa 5.5.2022. Ne kohdistuvat Kainuun kolmeen keskeiseen haasteeseen ja käsittelevät kuntien ja liiton yhteistyötä (ja työnjakoa) niiden hoitamisessa. Keskeiset haasteemme ovat:

1. Osaavan työvoiman saatavuus

- Kainuun liitto valmistelee tähän tavoitteeseen liittyvää **Kainuu-sopimusta**

2. Saavutettavuuden parantaminen

- Akuuteimpana Kainuun pysyvän markkinaehtoisen lentoliikenteen varmistaminen

3. Investointien varmistaminen

- Maakuntaohjelman toimenpiteenä on valmistunut Kainuun investointistrategia

4. Ukrainan sodan heijastusvaikutukset Kainuuseen ja varautuminen

Ennakkokysymys 1.

Kainuu-sopimus

Valmisteltavassa Kainuu-sopimuksessa vahvistetaan Kainuun liiton, kuntien, työhallinnon, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien välistä yhteistyötä ja työn jakoa osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Kainuun liiton rooli keskittyisi Kainuun mainetyön (veto- ja pitovoima) ja yhteisen aluemarkkinoinnin (kampanjat) toteuttamiseen. Te-toimisto vastaisi RekryKainuu –sivustosta ja virtuaalisista ura- ja rekrymessuista. Oppilaitokset laajentavat kv. opiskelijarekrytointia. Keskeisten työnantajien tehtävä on kirkastaa omaa työnantajakuvaansa.

- *Mikä on kuntanne rooli ja omat toimenpiteet osaavan työvoiman hankkimiseksi?*
- *Mitä kommentteja tai esityksiä teillä on edellä kuvattuun toimintamalliin?*
- *Miten Kainuun julkikuvaa ja mainetta tulisi parantaa vetovoiman lisäämiseksi?*

Yhteenveto

1. Kainuu-sopimus

Yhteenveto: Kainuun liitto valmistelee loppuvuoden 2022 aikana Kainuu-sopimuksen, jonka teemana on osaavan työvoiman varmistaminen, siihen liittyvä työnjako ja yhteistyö liiton, kuntien, viranomaisten ja eri sidosryhmien välillä. Vuoden 2023 toiminnalla toteutetaan sopimuksen tavoitteita.

Ennakkokysymys 2.

Saavutettavuus

Kainuun logistinen aseman kehittämisessä tarvitaan toimenpiteitä kaikissa liikkumis- ja kuljetusmuodoissa. Toimivat matkaketjut nousevat entistä tärkeämpään asemaan samalla kun vihreän siirtymän haasteisiin vastataan. Liikenneinfran kehittämiseksi tarvitaan pitkäjänteistä yhteistyötä edunajamisessa. Kiireellisin haaste on turvata markkinaehtoisen lentoliikenteen jatkuvuus Kainuuseen. Lentoliikenteen volyymin kasvu riippuu ratkaisevasti Kainuun kv. matkailun kasvusta. Kainuun liitto koordinoi Arctic Lakeland –markkinointiyhteistyötä ja Kajaanin amk on keskeisessä roolissa matkailun kehittämishankkeiden toteutuksessa.

- *Millaisin toimenpitein kuntanne on halukas osallistumaan Kainuun pysyvän lentoliikenteen turvaamiseen?*
- *Miten alueen kv. matkailun vetovoimaa voitaisiin lisätä tukemaan lentoliikenteen jatkuvuutta?*

Yhteenveto

2. Saavutettavuus

Lentoliikenteen ostopalvelujen osalta tilanne on muuttunut/ratkennut kuntakierroksen jälkeen: DAT ei jatkanut lentoliikennettä markkinaehtoisena, Traficomien järjestämän kilpailutuksen voitti Finnair, joka on ilmoittanut, ettei jatka liikennettä ostopalvelujakson jälkeen!

Yhteenveto: *Kainuun liiton vuoden 2023 toiminnassa saavutettavuuteen liittyvä kehittämistyö ja edunvalvonta tulee nostaa entistä vahvempaan rooliin. Kaikkia liikennemuotoja ja niistä syntyviä matkaketjuja tulee parantaa.*

Lentoliikenteen osalta tarvitaan voimakasta markkinointiyhteistyötä erityisesti matkailun ja sen kansainvälistämisen osalta (Arctic Lakeland). Esille on noussut yhden edustavan, alueellisen matkailuorganisaation tarve neuvottelu- ja sopimuskumppaniksi Visit Finlandin, matkanjärjestäjien ja liikenneoperaattorien suuntaan. Kainuun liitto rahoittaa maakunnallista matkailualan yhteistyötä hankerahoituksin sekä tukee ja rakentaa myös alueiden välisiä matkailu- ja liikennehankkeita ja verkostoja.

Liikennepoliittisessa edunajamisessa haetaan tiivistä yhteistyötä Itä-Suomen (Itäradan, Savon ja Karjalan ratojen muodostama kokonaisuus) ja Pohjois-Suomen kanssa (Suomen yhteydet länteen pohjoisen kautta).

Ennakkokysymys 3.

Investoi Kainuuseen -toimintamalli

Investointien jatkuvuus on välttämätön edellytys Kainuun elinvoimaisuudelle. Väestö- ja taloustavoitteiden toteutumiseksi ulkomaisten investointien saanti alueelle on tärkeää. Kainuun investointistrategian valmistelussa on arvioitu alueen vetovoimaa investointien osalta ja selvitetty keinoja (toimintamallia) investointien saannin tehostamiseksi. Kainuun investointistrategian laatimisessa ovat olleet mukana kaikki Kainuun kunnat. Raportti on julkaistu liiton verkkosivuilla ja strategia käsitellään maakuntahallituksessa 23.5.2022.

- *Miten tärkeänä kuntanne näkee yritys- ja muiden investointien saannin Kainuulle?*
- *Mikä olisi kuntanne rooli ja toimenpiteet investointien houkuttelussa?*
- *Miten Kainuun investointistrategiaa tulisi toteuttaa?*

Yhteenveto

3. Investoi Kainuuseen -toimintamalli

Yhteenveto: Kainuun liiton vuoden 2023 toiminnan suunnittelun pohjaksi toteutettiin kuntakierroksen ennakkokysymyksestä käydyn keskustelun lisäksi lausuntokierros Kainuun investointistrategian 2025 toteuttamisesta. Investointistrategiassa keskeinen esitys on Kainuun liiton, kuntien ja eri toimijoiden välinen yhteistyö ja työnjako, jossa liitolla olisi kokoava rooli ja se kytkentä aluemarkkinointiin ja maineyöhön (kainuu.fi; investinkainuu.com). Kainuun liitossa investointistrategian toimeenpanoa valmistellaan seuraavasti:

- Kainuun liitto toteuttaa v. 2019 tuotetun Kainuun markkinapuuteanalyysin päivitystyön; markkinapuuteanalyysi on vaatimuksena erityisesti keskusteltaessa mahdollisuudesta hyödyntää julkisia varoja pääomarahaston perustamisessa,
- Kainuun liitto prosessoi loppuvuodesta 2022 yhteistyössä kaikkien Kainuun kuntien sekä sidosryhmien kanssa Kainuuseen parhaiten soveltuvien pääomarahastomallien vaihtoehtoja, tavoitteena löytää yhteisesti hyväksyttävä rahaston omistajuusmalli sekä hallinnoijaorganisaatio,
- Kainuun liiton vuoden 2023 toimintasuunnitelmaan kirjataan Investoi Kainuuseen -toimintamallin käynnistys hankkeen avulla. KAMK toimisi liiton toimeksiannosta hankevalmistelijana ja hanke alkaisi 1.1.2023. Kainuun liitto huolehtii omarahoituksesta.

Ennakkokysymys 4.

4. Ukrainan sodan heijastusvaikutukset Kainuuseen ja varautuminen

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristön ja suoraan ja epäsuorasti vaikuttanut globaaliin talouteen. Näiden seurausvaikutukset heijastuvat monin eri tavoin myös Suomen ja Kainuun aluekehitykseen ja alueiden väliseen yhteistyöhön. Sodan vaikutuksia arvioidaan, ennakoidaan ja tulevaisuuteen varaudutaan myös alue- ja paikallistasolla.

- *Miten Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät nyt ja tulevaisuudessa kunnassanne?*
- *Miten Kainuun huoltovarmuutta ja turvallisuutta tulee kehittää osana alueellista varautumista ja aluekehittämistä?*

Yhteenveto (1/2)

4. Ukrainan sodan heijastusvaikutukset Kainuuseen ja varautuminen

***Yhteenveto:** Ukrainan sodan seurauksista konkreettisin on ollut ukrainalaisten sotaa paenneiden ihmisten tulo Kainuuseen. Heidän sijoittumisensa kunnittain on ollut hyvin vaihtelevaa. Kainuun liiton vetämä Kainuun valmiusfoorumi seurasi hyvin tiiviisti tätä ja muita heijastusvaikutuksia ennen kesää (kuntakierros toukokuulla).*

***Vaikutukset Kainuun liiton toiminnalle:** Venäjän hyökkäys Ukrainaan erilaisine vaikutuksineen on näkynyt monella tavalla, jotka perustuvat seuraaviin toimintaympäristön muutoksiin ja niihin reagoiteihin. Sotatilanteen jatkuessa näihin muutoksiin ei odoteta muutoksia, mutta yllättäviin tilanteisiin tulee varautua (mm. hybridivaikuttaminen):*

- *Kainuun liitto aluekehitysviranomaisena osallistuu raja-alueohjelmien hallinointiin ja CBC-rahoitteisten hankkeiden toteutukseen; linjaukset näihin tulivat EU- ja valtiotasolta*
- *Kainuun liitolla on sopimus pohjaista rajat ylittävää yhteistyötä Venäjän alueiden kanssa; sopimuksia ei ole purettu, mutta toimenpiteet jäädytetty; linjaukset UM:n (BEAC) ja maakuntien yhteisiä (Euregio Karelia); pohjoismaisten kumppanien kanssa yhteistyö jatkuu, joten työmäärä säilyy entisenä*

Yhteenveto (1/2)

4. Ukrainan sodan heijastusvaikutukset Kainuuseen ja varautuminen

- *Sodan heijastusvaikutusten seuranta ja ennakointityö on osa liiton tilannekuvatyötä, jota tehdään useiden toimijoiden kanssa yhdessä; operatiivista tilannekuvaa käsitellään Kainuun valmiusfoorumin ja Pohjois-Suomen valmiustoimikunnan kokouksissa*
- *Varautumista ja huoltovarmuutta koskevaa suunnittelua ja alueellista riskiarviointityötä tehdään Kainuun pelastuslaitoksen koordinoimana Kainuun valmiusfoorumin kanssa*
- *Venäjä-työryhmän toimesta tehdään tilanne- ja mediaseurantaa Venäjän sisäisistä tapahtumista*
- *Liitto tukee osaltaan ukrainalaisten pakolaisten kotoutumista ja antaa tukea ukrainan väestölle*
- *Huoltovarmuus ja turvallisuus ovat Itä- ja Pohjois-Suomen hallitusohjelmatavoitteiden keskeisiä teemoja, jotka ovat nousseet tärkeiksi; valtiosihteerityöryhmä on julkaissut Itäisen Suomen elinvoiman vahvistamisen toimenpiteitä koskevan raportin 1.9.2022*

